

Adrian-Gabriel Dinescu

Simulația

în noul Cod civil

Editura
Hamangiu
2025

CUPRINS

INTRODUCERE	1
PARTEA I. PERSPECTIVE GENERALE ASUPRA SIMULAȚIEI	5
Capitolul I. Istoricul instituției	5
<i>Secțiunea I. Simulația în dreptul roman</i>	5
<i>Secțiunea a II-a. Simulația în vechiul drept românesc</i>	8
<i>Secțiunea a III-a. Simulația în vechiul Cod civil</i>	10
<i>Secțiunea a IV-a. Simulația în proiectele de Cod civil ale sec. al XX-lea și al XXI-lea</i>	13
Capitolul II. Simulația în noul Cod civil	15
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	15
<i>Secțiunea a II-a. Aplicarea în timp a noului Cod civil. Drept tranzitoriu</i>	16
Capitolul III. Terminologia	17
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	17
<i>Secțiunea a II-a. Contrainscrisul</i>	17
§1. Simularea și disimularea	21
<i>Secțiunea a III-a. Actul public</i>	23
<i>Secțiunea a IV-a. Acordul simulatoriu și participanții</i>	24
Capitolul IV. Trăsăturile simulației	25
<i>Secțiunea I. Trăsături generale ale simulației</i>	25
§1. Neconcordanța între voința reală și cea declarată	26
1.1. Voința juridică. Noțiune și caracteristici generale	26
1.2. Aplicarea principiului voinței reale în cazul simulației.	
Condițiile neconcordanței între voințe	31
§2. Aparența și actul aparent	36
2.1. Aspecte generale	36
2.2. Efectele aparenței	37
2.3. Condițiile de validitate ale actului aparent	39
2.4. Problema absenței actului aparent	41
§3. Realitatea și actul secret	41
§4. Acordul simulatoriu	53
§5. Raportul temporal dintre actul public și cel secret. Anterioritate sau simultaneitate	55
§6. Identitatea părților, cauzei și obiectului	61
6.1. Identitatea de persoane între actul public, cel secret și din acordul simulatoriu	62
6.2. Unitate de cauză	63
6.3. Unitate de obiect	64
<i>Secțiunea a II-a. Diferența între simulație și alte operațiuni juridice</i>	64
§1. Simulația și viciile de voință	64
1.1. Rezerva mentală, acordul dat în glumă, reprezentări teatrale, exemple școlare	64

1.2. Viciile de consimțământ	68
1.2.1. Eroarea	68
1.2.2. Dolul	69
1.2.3. Violența	71
1.3. Actul pur aparent – de celebrare a unei tradiții sau obicei – actul formal	72
§2. Simulația și fraudă	73
2.1. Considerațiuni generale	73
2.2. Frauda la lege	74
2.2.1. Ce este fraudă la lege?	74
2.2.2. Comparația între fraudă la lege și simulație	76
2.2.3. Sancțiunea fraudei la lege	77
2.2.4. Frauda la lege prin concursul instanțelor judecătorești	80
2.2.5. Efectele fraudei la lege față de cele ale simulației	81
2.3. Frauda privată	81
2.4. Falsul	84
2.4.1. Falsul material	85
2.4.2. Falsul intelectual	86
2.4.3. Falsul în declarații	88
§3. Simulația și alte figuri juridice	89
3.1. Novația	89
3.2. Calificarea juridică	91
3.3. Mandatul fără reprezentare	92
Capitolul V. Simulația faptelor juridice	101
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	101
<i>Secțiunea a II-a. Faptul juridic în materia simulației. Simulația atipică</i>	101
§1. Simulația propriu-zisă	101
§2. Simulația atipică	102
§3. Exemple	108
<i>Secțiunea a III-a. Concluzii</i>	109
Capitolul VI. Simulația actelor juridice unilaterale	110
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	110
<i>Secțiunea a II-a. Actul juridic unilateral în materia simulației</i>	115
§1. Considerațiuni generale	115
1.1. Reglementarea internă	115
1.2. Legislația străină	116
§2. Actele juridice unilaterale cu destinatar determinat	117
§3. Actele juridice unilaterale care nu cunosc destinatar determinat	119
§4. Obligatorietatea acordului între autorul actului și destinatarul său	120
§5. Structura simulației în actele juridice unilaterale	120
§6. Exemple de acte unilaterale simulate	123
6.1. Testamentul	123
6.2. Donația indirectă prin renunțare la moștenire	126
6.3. Alte situații	128
<i>Secțiunea a III-a. Concluzii</i>	129

Capitolul VII. Simulația actelor juridice nepatrimoniale	130
Capitolul VIII. Concluzii și definiția simulației	133
PARTEA A II-A. CLASIFICĂRILE SIMULAȚIEI	135
Capitolul I. Aspecte generale. Clasificări. Formele simulației	135
Capitolul II. Simulația absolută (prin fictivitate)	138
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	138
<i>Secțiunea a II-a. Simulația absolută în noul Cod civil</i>	140
<i>Secțiunea a III-a. Sancțiunea simulației absolute</i>	141
<i>Secțiunea a IV-a. Exemple de simulații absolute</i>	143
Capitolul III. Simulația relativă	148
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	148
<i>Secțiunea a II-a. Categoriile simulației relative</i>	148
§1. Simulația relativă obiectivă	149
1.1. Deghizarea totală	149
1.1.1. Considerațiuni generale	149
1.1.2. Exemple de deghezări totale. Particularități ale noului Cod civil. Simulația cauzei	150
1.2. Deghizarea parțială	156
1.2.1. Deghizarea obiectului derivat al actului juridic	157
1.2.2. Deghizarea prețului actului juridic	158
1.2.3. Deghizarea datei actului juridic. Antedatarea și postdatarea	163
§2. Simulația relativă subiectivă – interpunerea – „omul de paie”	165
Capitolul IV. Simulația prin „reticență” sau prin omisiune?	174
Capitolul V. Simulația ilicită	176
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	176
<i>Secțiunea a II-a. Cazuri de iliceitate</i>	177
§1. Simulația expres ilicită	177
§2. Simulația ilicită prin nulitatea expresă a actului secret	178
§3. Simulația ilicită prin fraudarea legii	179
<i>Secțiunea a III-a. Efectele speciale ale nulității în cadrul simulației ilicite</i>	182
<i>Secțiunea a IV-a. Nulitatea contractelor pentru alte cauze nu atrage ilicitatea simulației</i>	185
<i>Secțiunea a V-a. Concluzii</i>	185
PARTEA A III-A. PARTICIPANȚII	187
Capitolul I. Considerațiuni generale: persoanele în actul juridic civil	187
Capitolul II. Participanții improprii	189
<i>Secțiunea I. Participanții formali</i>	189
<i>Secțiunea a II-a. Reprezentanții</i>	190
§1. Reprezentarea convențională	191
1.1. Considerațiuni generale	191

1.2. Limitele și depășirea mandatului	192
1.2.1. Mandatul are puterea de a dispune de bun, dar nu de a încheia simulația	192
1.2.2. Mandatul nu are puterea de a dispune de bun. Mandatul aparent	193
1.3. Forma mandatului în simulație	196
§2. Reprezentarea legală	197
2.1. Reprezentarea minorilor sau incapacabililor	197
2.2. Reprezentarea în raporturile dintre soți	198
<i>Secțiunea a III-a. Concluzii</i>	198
Capitolul III. Participanții proprii	199
<i>Secțiunea I. Părțile originare</i>	199
§1. Considerațiuni generale	199
1.1. Evoluția noțiunii de „parte”. Respingerea noțiunii de „având-cauză”	200
1.2. Concluzii preliminare. Părți originare și derivate	205
§2. Părțile originare în materia simulației	206
§3. Denumiri deosebite ale părților în noul Cod civil	206
<i>Secțiunea a II-a. Părțile derivate – succesorii universali și cu titlu universal</i>	208
§1. Considerațiuni generale	208
1.1. Justificarea și efectele apartenenței succesorilor universali sau cu titlu universal la categoria părților derivate	210
§2. Părțile derivate în materia simulației	212
Capitolul IV. Terții	214
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	214
<i>Secțiunea a II-a. Noțiunile de relativitate și opozabilitate</i>	214
<i>Secțiunea a III-a. Succesorii cu titlu particular</i>	216
§1. Considerațiuni generale	216
1.1. Succesorul cu titlu particular – terț ori având-cauză?	217
§2. Succesorul cu titlu particular și simulația	220
<i>Secțiunea a IV-a. Creditorii chirografari</i>	221
§1. Considerațiuni generale	221
§2. Creditorul chirografar și simulația	222
PARTEA A IV-A. EFECTELE SIMULAȚIEI	225
Capitolul I. Principiile generale ale efectelor simulației	225
<i>Secțiunea I. Principiul liceității</i>	225
<i>Secțiunea a II-a. Principiul neutralității</i>	233
<i>Secțiunea a III-a. Principiul informalității. Condițiile de formă ale actelor componente</i>	234
§1. Condițiile de validitate ale actului public	234
§2. Condițiile de validitate ale actului secret	237

Capitolul II. Buna-credință	244
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	244
<i>Secțiunea a II-a. Buna-credință în simulație. Teoria aparenței și a erorii legitime</i>	245
Capitolul III. Consecințele satisfacerii condițiilor de publicitate imobiliară	250
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	250
<i>Secțiunea a II-a. Înscrierea în cartea funciară</i>	252
<i>Secțiunea a III-a. Înscrierea în cartea funciară a actului secret</i>	255
<i>Secțiunea a IV-a. Înscrierea în cartea funciară a actului public</i>	259
Capitolul IV. Efectul clasic – inopozabilitatea voinței reale față de terți – scoaterea la lumină a voinței reale între părți	262
Capitolul V. Definirea termenilor – înstrăinător aparent, dobânditor aparent, dobânditor real	264
Capitolul VI. Efectele simulației între părți	268
<i>Secțiunea I. Efectele simulației între părțile originare</i>	268
<i>Secțiunea a II-a. Efectele simulației față de părțile derivate</i>	269
§1. Efectele generale	269
§2. Efectele speciale ale simulației. Inopozabilitatea actului secret față de părțile derivate. „Metamorfozarea în terți”	270
§3. Buna-credință în materia părților derivate în simulație	275
§4. Concluzii	276
Capitolul VII. Efectele simulației în raport de părțile simulației față de terți	277
<i>Secțiunea I. Terțul. Noțiune specială în materia simulației?</i>	277
<i>Secțiunea a II-a. Ideea erorii legitime</i>	279
<i>Secțiunea a III-a. Efectele simulației față de succesorul cu titlu particular</i>	280
§1. Buna-credință a succesorului cu titlu particular	281
§2. Inopozabilitatea voinței reale față de succesorul cu titlu particular	283
§3. Efectele simulației asupra succesorului cu titlu particular de rea-credință	289
§4. Situația succesorului cu titlu particular cu titlu gratuit	290
§5. Invocarea actului secret de către succesorul cu titlu particular. Posibilitatea alegerii	293
<i>Secțiunea a IV-a. Efectele simulației față de creditorii chirografari</i>	295
§1. Considerațiuni generale	295
§2. Categorii de creditori chirografari	296
2.1. Creditorii dobânditorului aparent	297
2.1.1. Buna-credință a creditorului dobânditorului aparent	298
2.1.2. Notarea începerii urmăririi silite în cartea funciară sau obținerea sechestrului asupra bunurilor care au făcut obiectul simulației	300
2.1.3. Efectele simulației asupra creditorilor dobânditorului aparent	303

2.2. Creditorii înstrăinătorului aparent	306
2.2.1. Buna-credință a creditorului înstrăinătorului aparent	307
2.2.2. Efectele simulației asupra creditorilor înstrăinătorului aparent	308
§3. Creditorii chirografari: alegerea între acțiunea în simulație, oblică și pauliană. Efectele alegerii	310
§4. Concluzii intermediare – efectele simulației între părți (originare și derivate) și creditori	313
Capitolul VIII. Efectele juridice ale simulației între terți	314
<i>Secțiunea I. Precizări prealabile</i>	314
<i>Secțiunea a II-a. Preferința dată terțului de bună-credință</i>	314
<i>Secțiunea a III-a. Efectele juridice între succesorii cu titlu particular</i>	316
§1. Considerațiuni generale. Soluție generală	316
§2. Buna-credință. Eroarea legitimă	318
§3. Obiectul simulației este un bun imobil	319
§4. Obiectul simulației este un bun mobil	323
§5. Concluzii – conflictul dintre succesori cu titlu particular	324
<i>Secțiunea a IV-a. Efectele juridice ale simulației între succesorii cu titlu particular și creditorii chirografari</i>	324
§1. Considerațiuni generale	324
§2. Conflictul între succesorul cu titlu particular al înstrăinătorului aparent și creditorul chirografar al înstrăinătorului aparent	325
§3. Conflictul între succesorul cu titlu particular al dobânditorului aparent și creditorul chirografar al dobânditorului aparent	325
§4. Conflictul între succesorul cu titlu particular al dobânditorului aparent și creditorul chirografar al înstrăinătorului aparent	325
§5. Conflictul între succesorul cu titlu particular al înstrăinătorului aparent și creditorul chirografar al dobânditorului aparent	328
§6. Concluzii – conflictul dintre creditori și succesori cu titlu particular	331
<i>Secțiunea a V-a. Efectele juridice ale simulației între creditorii chirografari</i>	331
§1. Considerațiuni generale. Justificarea victoriei creditorilor înstrăinătorului aparent care au o creanță anterioară simulației	331
§2. Analiza anteriorității și posteriorității creanței creditorilor	333
§3. Raportul dintre art. 1291 alin. (2) și art. 1291 alin. (1) C.civ.	335
§4. Concluzii – conflictul între creditorii chirografari	336
<i>Secțiunea a VI-a. Efectele juridice între părțile derivate metamorfozate în terți și ceilalți terți</i>	336
§1. Conflictul dintre părțile derivate care invocă un drept propriu și succesorii cu titlu particular ai înstrăinătorului aparent, respectiv creditorii înstrăinătorului aparent	336
§2. Conflictul dintre părțile derivate care invocă un drept propriu și succesorii cu titlu particular ai dobânditorului aparent	337

§3. Conflictul dintre părțile derivate care invocă un drept propriu și creditorii dobânditorului aparent	338
§4. Concluzii – conflictul între părțile derivate atunci când invocă un drept propriu conferit de lege și ceilalți terți	339
PARTEA A V-A. SIMULAȚIA ÎN PROCESUL CIVIL	341
Capitolul I. Manifestarea procesuală a simulației	341
<i>Secțiunea I. Acțiunea în simulație</i>	342
§1. Considerațiuni generale	342
§2. Problema autonomiei acțiunii în simulație	344
§3. Natura acțiunii în simulație	346
§4. Diferențe față de alte acțiuni	348
§5. Condițiile de exercitare ale acțiunii în simulație	350
5.1. Obiectul și cauza	350
5.2. Capacitate procesuală	351
5.3. Calitate procesuală activă	351
5.4. Calitate procesuală pasivă. Litisconsorțiu procesual obligatoriu	353
5.5. Interes	356
§6. Imprescriptibilitatea acțiunii în simulație	363
6.1. Ezitățile aferente sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea. Prescriptibilitatea acțiunii în simulație în termenul de 30 de ani	363
6.2. Imprescriptibilitatea acțiunii în simulație. Opinia actuală	364
6.3. Prescriptibilitatea acțiunii scop a simulației	366
6.4. Justificarea alegerii imprescriptibilității. Alte acțiuni înrudite	369
6.5. Drept comparat	372
6.5.1. Reglementarea în dreptul francez	372
6.5.2. Reglementarea în dreptul italian	373
§7. Efectele hotărârii judecătorești	373
§8. Alte aspecte procesuale	375
8.1. Timbrajul acțiunii sau excepției în simulație	375
8.2. Competența acțiunii sau excepției în simulație	376
<i>Secțiunea a II-a. Excepția în simulație – aplicații în acțiuni</i>	381
<i>Secțiunea a III-a. Invocarea simulației din oficiu de instanță. Invocarea nulității absolute</i>	385
<i>Secțiunea a IV-a. Forma dispozitivului hotărârii ce constată simulația</i>	387
Capitolul II. Proba simulației	388
<i>Secțiunea I. Considerațiuni generale</i>	388
<i>Secțiunea a II-a. Probarea simulației de către terți</i>	389
<i>Secțiunea a III-a. Probarea simulației de către părți</i>	392
§1. Proba simulației în ipoteza fraudării legii, ilicității simulației sau nulității actului secret în legislația italiană	405
<i>Secțiunea a IV-a. Prezumții legale</i>	406

<i>Secțiunea a V-a. Probleme particulare</i>	406
§1. Probarea simulației ori a elementelor simulației?	406
§2. Proba simulației absolute între părți	408
§3. Exemple și îndrumări în materia probării simulației	409
§4. Critici – dovada simulației între părți	417
PARTEA A VI-A. APLICAȚII ALE SIMULAȚIEI ÎN DOMENII PARTICULARE	421
Capitolul I. Simulația în contractele translativ	421
<i>Secțiunea I. Simulația în contractele de vânzare</i>	421
§1. Problema fictivității prețului – art. 1665 alin. (1) C.civ.	424
<i>Secțiunea a II-a. Simulația în contractul de donație. Donațiile deghizate</i>	427
§1. Aspecte generale	427
§2. Valabilitatea donațiilor deghizate	428
§3. Presumția de simulație de la art. 1091 alin. (4) C.civ. Fraudarea succesorilor rezervatari	429
§4. Deghizarea donației ca îndeplinire a unei obligații morale	434
§5. Donații deghizate ilicite – simulații ilicite	435
<i>Secțiunea a III-a. Simulația în varii contracte translativ</i> <i>încheiate ca urmare a unor legi speciale din perioada anilor '90</i>	437
§1. Simulația în Legea nr. 112/1995 – ocolirea interdicției de înstrăinare instituită de art. 9 alin. (8)	439
§2. Simulația în Legea nr. 18/1991 – ocolirea interdicției de înstrăinare	442
§3. Simulația utilizată pentru eludarea interdicției de a dobândi mai mult de 200 ha	442
§4. Simulația utilizată pentru eludarea incapacităților cetățenilor străini de a dobândi terenuri în România	443
§5. Simulația în Decretul-lege nr. 61/1990 – ocolirea interdicției de cumpărare a apartamentelor aparținând statului doar de către chiriași	445
§6. Simulația utilizată pentru eludarea dispozițiilor Legii nr. 77/1994	446
Capitolul II. Simulația în dreptul familiei	447
Capitolul III. Simulația procesului civil	455
Capitolul IV. Simulația în procesul penal	459
Capitolul V. Simulația fiscală	464
CONCLUZII	467
BIBLIOGRAFIE	469